

PRM.77

ZMIKROFILMOWANE DNIA 11.12.1979
ROLKA NR. 8 16 mm

sprowadzono

Woj.

Komunitaty Premier: Nanelnego Wochu do Kujy

1942

ZESKANOWANE 01.11.2005 r.

PRM.77

PRM.77

PREZYDIUM RADY MINISTRÓW

T E K A nr 77. 1942.

K R A J

Komunikaty Premiera i Naczelnego Wodza.

1.	11. VI. 1942.	Komunikat Premiera nr.1. o ogłoszeniu umowy angielsko-sowieckiej.
2	30. VI. 1942.	Komunikat Premiera nr.2. o akcji represyjnej nad Niemcami ze dokonywany przez nich terror w Polsce (projekt Potulńskiego i 2 egzempl.).
3	18.VII. 1942.	Komunikat N.W.nr.3. o niszczeniu i rabunku przez Niemców zbiorów kultury polskiej.
4	8.VIII.1942.	Komunikat Premiera nr.4. o ewakuacji Polaków z Rosji.
5	14. IX. 1942.	Komunikat Premiera i N.W.nr.5. o rozmowie gen. Sikorskiego z Churchillem i gen. Brooke'm na temat spraw polskich na tle politycznego i strategicznego położenia sprzymierzonych.
6	9. X. 1942.	Komunikat Premiera nr.6. o interwencji Roosevelta u Stalina na temat losu Polaków w Rosji i stosunku Rządu R.P. do Z.S.R.R. + Depesza do wiadomości Delegata Wzajemnego w Krajach (nieczytane)
7	14.XII.1942.	Komunikat N.W.nr.8. o trzeciej wizycie gen. Sikorskiego w Ameryce.

Przebiegła przeprowadzona dnia 15.X.1979 r
Teksta zawiera 62 strony
Wty.

PRM 74

11 czerwca 1943 r.

L. ds. 1383/IV/42.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych
Stanisław Mikołajczyk
w miejscu

W załączeniu przesyłam komunikat nr. 1.
celem przekazania go drogą szyfrową Delegatowi
Rządu w Kraju.

Tego rodzaju komunikaty będą odtąd wydawał
stałe dla informowania oszyników krajowych o ważnych
wypadkach politycznych lub decyzjach Rządu.

PREZES RADY MINISTROW

1 załącznik

PRM 44

KOMUNIKAT PREMIERA No.1.

P r o j e k t.

Ogłoszona dzisiaj umowa angielsko-sowiecka jest deklaracją przymierza na lat 20. Nie ma w niej nic coby sprzeciwiało się nawet pośrednio interesom polskim. ^{Wielkim sukcesem przymierza jest} Pominęto milczeniem sprawę Państw Bałtyckich. Rząd Polski otrzymał zapewnienie że umowa nie zawiera klauzul tajnych. Jest to sukces Rządu Polskiego, którego imieniem przeciwstawiłem się ^{doty} ustępstwom na rzecz jednostronnych żądań rosyjskich. Teza polska o konieczności stosowania zasad moralności w polityce, o liczeniu się z wola ^{nie tylko} małych i słabych narodów znalazła zrozumienie w Londynie i w Waszyngtonie. W dniu 8 czerwca odbyłem rozmowę z Min. Eden'em, w której po omówieniu ~~wartości~~ umowy ~~przez~~ zawartej przez Rządy brytyjski i sowiecki, ^{umalioj} zgodziliśmy się na konieczność ^{zobowiązania} jeszcze ^{zobowiązania} większego zbliżenia Polski i Wielkiej Brytanii. Omawiana była również Federacja Polski i Czechosłowacji, do której przyłączą się ewentualnie inne państwa. Fakt, iż pod okupacją niemiecką współpracują Czesi i Polacy

7.1.1941
 11.1.1941
 12.1.1941
 13.1.1941
 14.1.1941
 15.1.1941
 16.1.1941
 17.1.1941
 18.1.1941
 19.1.1941
 20.1.1941
 21.1.1941
 22.1.1941
 23.1.1941
 24.1.1941
 25.1.1941
 26.1.1941
 27.1.1941
 28.1.1941
 29.1.1941
 30.1.1941
 31.1.1941
 1.2.1941
 2.2.1941
 3.2.1941
 4.2.1941
 5.2.1941
 6.2.1941
 7.2.1941
 8.2.1941
 9.2.1941
 10.2.1941
 11.2.1941
 12.2.1941
 13.2.1941
 14.2.1941
 15.2.1941
 16.2.1941
 17.2.1941
 18.2.1941
 19.2.1941
 20.2.1941
 21.2.1941
 22.2.1941
 23.2.1941
 24.2.1941
 25.2.1941
 26.2.1941
 27.2.1941
 28.2.1941
 29.2.1941
 30.2.1941
 31.2.1941
 1.3.1941
 2.3.1941
 3.3.1941
 4.3.1941
 5.3.1941
 6.3.1941
 7.3.1941
 8.3.1941
 9.3.1941
 10.3.1941
 11.3.1941
 12.3.1941
 13.3.1941
 14.3.1941
 15.3.1941
 16.3.1941
 17.3.1941
 18.3.1941
 19.3.1941
 20.3.1941
 21.3.1941
 22.3.1941
 23.3.1941
 24.3.1941
 25.3.1941
 26.3.1941
 27.3.1941
 28.3.1941
 29.3.1941
 30.3.1941
 31.3.1941
 1.4.1941
 2.4.1941
 3.4.1941
 4.4.1941
 5.4.1941
 6.4.1941
 7.4.1941
 8.4.1941
 9.4.1941
 10.4.1941
 11.4.1941
 12.4.1941
 13.4.1941
 14.4.1941
 15.4.1941
 16.4.1941
 17.4.1941
 18.4.1941
 19.4.1941
 20.4.1941
 21.4.1941
 22.4.1941
 23.4.1941
 24.4.1941
 25.4.1941
 26.4.1941
 27.4.1941
 28.4.1941
 29.4.1941
 30.4.1941
 31.4.1941
 1.5.1941
 2.5.1941
 3.5.1941
 4.5.1941
 5.5.1941
 6.5.1941
 7.5.1941
 8.5.1941
 9.5.1941
 10.5.1941
 11.5.1941
 12.5.1941
 13.5.1941
 14.5.1941
 15.5.1941
 16.5.1941
 17.5.1941
 18.5.1941
 19.5.1941
 20.5.1941
 21.5.1941
 22.5.1941
 23.5.1941
 24.5.1941
 25.5.1941
 26.5.1941
 27.5.1941
 28.5.1941
 29.5.1941
 30.5.1941
 31.5.1941
 1.6.1941
 2.6.1941
 3.6.1941
 4.6.1941
 5.6.1941
 6.6.1941
 7.6.1941
 8.6.1941
 9.6.1941
 10.6.1941
 11.6.1941
 12.6.1941
 13.6.1941
 14.6.1941
 15.6.1941
 16.6.1941
 17.6.1941
 18.6.1941
 19.6.1941
 20.6.1941
 21.6.1941
 22.6.1941
 23.6.1941
 24.6.1941
 25.6.1941
 26.6.1941
 27.6.1941
 28.6.1941
 29.6.1941
 30.6.1941
 31.6.1941
 1.7.1941
 2.7.1941
 3.7.1941
 4.7.1941
 5.7.1941
 6.7.1941
 7.7.1941
 8.7.1941
 9.7.1941
 10.7.1941
 11.7.1941
 12.7.1941
 13.7.1941
 14.7.1941
 15.7.1941
 16.7.1941
 17.7.1941
 18.7.1941
 19.7.1941
 20.7.1941
 21.7.1941
 22.7.1941
 23.7.1941
 24.7.1941
 25.7.1941
 26.7.1941
 27.7.1941
 28.7.1941
 29.7.1941
 30.7.1941
 31.7.1941
 1.8.1941
 2.8.1941
 3.8.1941
 4.8.1941
 5.8.1941
 6.8.1941
 7.8.1941
 8.8.1941
 9.8.1941
 10.8.1941
 11.8.1941
 12.8.1941
 13.8.1941
 14.8.1941
 15.8.1941
 16.8.1941
 17.8.1941
 18.8.1941
 19.8.1941
 20.8.1941
 21.8.1941
 22.8.1941
 23.8.1941
 24.8.1941
 25.8.1941
 26.8.1941
 27.8.1941
 28.8.1941
 29.8.1941
 30.8.1941
 31.8.1941
 1.9.1941
 2.9.1941
 3.9.1941
 4.9.1941
 5.9.1941
 6.9.1941
 7.9.1941
 8.9.1941
 9.9.1941
 10.9.1941
 11.9.1941
 12.9.1941
 13.9.1941
 14.9.1941
 15.9.1941
 16.9.1941
 17.9.1941
 18.9.1941
 19.9.1941
 20.9.1941
 21.9.1941
 22.9.1941
 23.9.1941
 24.9.1941
 25.9.1941
 26.9.1941
 27.9.1941
 28.9.1941
 29.9.1941
 30.9.1941
 31.9.1941
 1.10.1941
 2.10.1941
 3.10.1941
 4.10.1941
 5.10.1941
 6.10.1941
 7.10.1941
 8.10.1941
 9.10.1941
 10.10.1941
 11.10.1941
 12.10.1941
 13.10.1941
 14.10.1941
 15.10.1941
 16.10.1941
 17.10.1941
 18.10.1941
 19.10.1941
 20.10.1941
 21.10.1941
 22.10.1941
 23.10.1941
 24.10.1941
 25.10.1941
 26.10.1941
 27.10.1941
 28.10.1941
 29.10.1941
 30.10.1941
 31.10.1941
 1.11.1941
 2.11.1941
 3.11.1941
 4.11.1941
 5.11.1941
 6.11.1941
 7.11.1941
 8.11.1941
 9.11.1941
 10.11.1941
 11.11.1941
 12.11.1941
 13.11.1941
 14.11.1941
 15.11.1941
 16.11.1941
 17.11.1941
 18.11.1941
 19.11.1941
 20.11.1941
 21.11.1941
 22.11.1941
 23.11.1941
 24.11.1941
 25.11.1941
 26.11.1941
 27.11.1941
 28.11.1941
 29.11.1941
 30.11.1941
 31.11.1941
 1.12.1941
 2.12.1941
 3.12.1941
 4.12.1941
 5.12.1941
 6.12.1941
 7.12.1941
 8.12.1941
 9.12.1941
 10.12.1941
 11.12.1941
 12.12.1941
 13.12.1941
 14.12.1941
 15.12.1941
 16.12.1941
 17.12.1941
 18.12.1941
 19.12.1941
 20.12.1941
 21.12.1941
 22.12.1941
 23.12.1941
 24.12.1941
 25.12.1941
 26.12.1941
 27.12.1941
 28.12.1941
 29.12.1941
 30.12.1941
 31.12.1941

Ważność i autentyczność

PRM 77

(2)

uczynił na odpowiedzialnych czynnikach angielskich i amerykańskich wielkie wrażenie. Dlatego należy w Kraju te ~~współpracę~~ pogłębić w duchu przyszłej federacji. Sowiety oficjalnie głoszą, że nie są tej federacji przeciwnie, bo nie uważają, aby była ona w przyszłości skierowana przeciw nim. Niemniej federacja ^(b.f.) będzie silną zaporą przeciw komunizmowi w Środkowej Europie. Rezultatem polskiej polityki zagranicznej jest ~~jeszcze większe~~ ~~umocnienie~~ nie stanowiska Polski ~~wśród~~ ~~Aliantów~~.

Rząd, przekonany o konieczności planowania gospodarczego w jak najszerszym zakresie, na mój wniosek postanowił oddzielić tekę Ministra Skarbu od teki Ministra Przemysłu i Handlu. Ministrem Skarbu zostaje nadal H. Strasburger, Ministrem Przemysłem i Handlu J. Kwapiński. Amb. Edward Raczyński został zamianowany Ministrem ~~Stanu~~ i kieruje nadal Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Mianowanie to ma na celu ~~podkreślenie wyników dyplomatycznych prac~~ Rządu.

5

11.6.42

kb

Przepisany
wale Jędrzejewski
K.E.
11. VI. 42.

PRM 44

scisle Tajne

Komunikat Premiera Nr 1.

Ogłoszona dzisiaj umowa ~~polsko~~ angielsko-sowiecka jest deklaracją przymierza na lat dwadzieścia. Nie ma w niej nic, co by sprzeciwiało się nawet pośrednio interesom Polski. Wyeliminowano z niej, przynajmniej na razie, sprawę państw bałtyckich. Rząd Polski otrzymał zapewnienie, że umowa ta nie zawiera klauzul tajnych. Jest to wielki sukces Rządu Polskiego, którego imieniem przeciwstawiłem się konsekwentnie w ciągu pół roku ustępstwom na rzecz jednostronnych żądań rosyjskich. Ich wyrazem ^{nie} był ^{bardzo} układ niesłychanie niekorzystny, a obecnie odrzucony całkowicie. Teza polska o konieczności stosowania zasad moralności w polityce, o liczeniu się z wolą mniejszych państw i narodów została preforsowana w Londynie, ^z znalazła całkowite zrozumienie w Waszyngtonie. W dniu 8 czerwca odbyłem rozmowę z Ministrem Edenem, w której po omówieniu umowy zawartej przez Rząd Brytyjski i Sowiecki uznaliśmy obopólnie konieczność dalszego zbliżenia Polski i Wielkiej Brytanii. Omawiana była również federacja Polski i Czechosłowacji, do której przyłączą się ewentualnie inne państwa. Fakt, iż pod okupacją niemiecką nawiązują kontakty ^{i amerykańskich} Czesi i Polacy, uczynił na odpowiedzialnych czynnikach angielskich wielkie wrażenie. Dlatego należy w Kraju kontakty te pogłębić w duchu przyszłej federacji. Sowiety oficjalnie głoszą, że nie są tej federacji przeciwne, bo nie uważają, aby była ona w przyszłości skiero-

PRM 77

wana przeciw nim, ~~ale~~ ~~stwarzają~~ stwarzają wielkie trudności. Niemniej federacja byłaby silną zaporą przeciw komunizmowi w Środkowej Europie. [Rezultatem polskiej polityki zagranicznej jest poważne umocnienie stanowiska Polski w obozie sprzymierzonych narodów. Wczoraj rozmawiałem kilka godzin z Mołotowem. Zaprotestowałem przeciw zrzucaniu spadochroniarzy ~~na teren~~ na terenie Polski bez mej zgody, piętnując te ~~Wskazywałem~~ fakty jako naruszenie suwerenności polskiej. Wskazałem na bezużyteczne narażanie i dzikie represje stosowane przez Niemców wobec ludności cywilnej. Mołotow uznał moje argumenty i przyrzekł przekazać je Naczelnemu Dowództwu ~~w Moskwie~~ Sowieckiemu po swoim powrocie do Moskwy.

Rząd, przekonany o konieczności planowania gospodarczego w jak najszerszym zakresie, na mój wniosek postanowił oddzielić tekę Ministra Skarbu od teki Ministra Przemysłu i Handlu. Ministrem Skarbu zostaje nadal H. Strasburger, Ministrem Przemysłu i Handlu J. Kwapiński. Ambasador Edward Raczyński został zamianowany Ministrem i kieruje nadal ~~Ministerstwem~~ Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Mianowanie to ma na celu wzmocnienie jego stanowiska w Rządzie i wobec obcych.

PRM 77

1678/IV/42. 2

30 czerwca 1942 r.

L.dz. 1678 IV 42

Pan Stanisław Nikołajczyk
Minister Spraw Wewnętrznych
w miejscu

W załączeniu przesyłam Komunikat nr. 2
z prośbą o przesłanie go drogą szyfrową Delegatowi
~~do~~ delegatów Rządu w Kraju. -

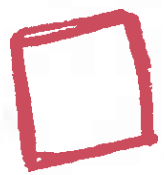
1 zał.

PREZES RADY MINISTRÓW

SIKORSKI
Generał Broni

przyznani są najsiłniej do wywołania
wojny na st Berlinie i Okupacji
Analog.
Identyczny apel ~~przygotowany~~ do
Papieża wraz z odpowiednią akcją dyploma-
tyczną.

PRM 77

projekt 2
Tajne-sybr*Zegrempłone
bez inteliwii*KOMUNIKAT NR.2 PREMIERA
WODZA NACZELNEGO.

Poruszony wiadomościami o nowej fali teroru niemieckiego w Polsce Rząd Polski wszczął wszechstronną akcję, mająca na celu natychmiastowe represje nad Niemcami, gdzie tylko to jest możliwe. Opinia świata anglosaskiego została znowu zaalarmowana, a przyjaciele nasi w Parlamencie Brytyjskim zgłosili wniosek, domagający się zastosowania w przyszłości kary na winnych.

W dniu 29 czerwca na skutek tej akcji Rządu Polskiego rządy innych państw okupowanych zgodziły się na wysłanie zbiorowych not do Papieża, Roosevelta, Churchilla i Stalina, domagając się potępienia zbrodni i wyciągnięcia konsekwencji z tego stanowiska. Ta wspólna akcja prowadzona jest pod moim przewodnictwem, jako Szefa Rządu Polskiego, a zapoczątkowana została uroczystą deklaracją w St. James Palace w Londynie dnia 13 stycznia 1942 r. Ma ona na celu: 1° - uzyskanie zapewnienia, że w chwili upadku Niemiec cała potęga wojenna sprzymierzonych popierać będzie realizację postulatów kary, oraz 2° - stopniowe przygotowanie opinii angielskiej i amerykańskiej na konieczność podjęcia represji wobec Niemiec, ich kapitałów oraz

PRM 74

2

(2)

obywateli w Wielkiej Brytanii i Ameryce, jeszcze w ciągu toczącej się wojny.

Pracuję nad tym usilnie, aby głos Roosevelta, jako symbolu rosnącej potęgi Stanów Zjednoczonych, wywołał wrażenie na okupantach i ulżył Waszemu losowi. Analogiczny wspólny apel wystosują rządy państw okupowanych do Papieża, poparty silną akcją dyplomatyczną. ^{Skłonił papieża do} ~~(Sprowadził)~~ ^{Watykan} do zajęcia wyraźnego ^{stanowiska} i do potępienia zbrodni.

Mimo niewątpliwego zaskoczenia opinii angielskiej zwycięstwami Niemców w Egipcie, panuje w Wielkiej Brytanii i w Ameryce wola zwycięstwa, która domaga się jeszcze bardziej ofiarnego i integralnego prowadzenia wojny. Daje to pełną nadzieję na przyszłość. Wzmagająca się kolosalnie produkcja Stanów Zjednoczonych i Imperium Brytyjskiego zadecyduje o zwycięstwie.

SIKORSKI.

PRM 77

T A J N E

2

KOMUNIKAT PREMIERA Nr.2

Poruszony wiadomością o nowej fali teroru niemieckiego w Polsce Rząd Polski wszczął wszechstronną akcję, mającą na celu natychmiastowe represje nad Niemcami, gdzie tylko to jest możliwe. Opinia świata anglosaskiego została znowu zaalarmowana, a przyjaciele nasi w Parlamencie brytyjskim zgłosili wniosek, domagający się zastosowania w przyszłości kary na winnych.

W dniu 29 czerwca na skutek tej akcji Rządu Polskiego rządy innych państw okupowanych zgodziły się na wysłanie zbiorowych not do Papieża, Roosevelta, Churchilla i Stalina, domagając się potępienia zbrodni i wyciągnięcia konsekwencji z tego stanowiska. Ta wspólna akcja prowadzona jest pod moim przewodnictwem, jako Szefa Rządu Polskiego, a zapoczątkowana została uroczystą deklaracją w St. James's Palace w Londynie dnia 13 stycznia 1942 r. Ma ona na celu: 1-o uzyskanie zapewnienia, że w chwili upadku Niemiec cała potęga wojenna Sprzymierzonych popierać będzie realizację postulatu kary, oraz 2-o stopniowe przygotowanie opinii angielskiej i amerykańskiej na konieczność podjęcia represji wobec Niemiec, ich kapitałów oraz obywateli w Wielkiej Brytanii i Ameryce, jeszcze w ciągu toczącej się wojny.

Pracuję nad tym usilnie, aby głos Roosevelta, jako symbolu rosnącej potęgi Stanów Zjednoczonych, wywołał wrażenie na okupantach i ulżył Waszemu losowi. Analogiczny wspólny apel wystosują rządy państw okupowanych do Papieża, poparty silną akcją dyplomatyczną. Skłoni to prawdopodobnie Watykan do zajęcia wyraźniejszego stanowiska i do potępienia zbrodni.

Mimo niewątpliwego zaskoczenia opinii angielskiej zwycięstwami Niemców w Egipcie, panuje w Wielkiej Brytanii i w Ameryce wola zwycięstwa, która domaga się jeszcze bardziej ofiarnego i integralnego prowadzenia wojny. Daje to pełną nadzieję na przyszłość. Wzmagająca się kolosalnie produkcja Stanów Zjednoczonych i Imperium Brytyjskiego zadecyduje o zwycięstwie.

SIKORSKI

Za zgodność odpisu:

12

Londyn 1 lipca 1942 r. *ay*

PRM 77

3
18 lipca 1942.

L.dz.1848/XV/42.

T a j n e.

Z polecenia Pana Premiera przesyłam w załączeniu komunikat Naczelnego Wodza, nr.3, z uprzejmą prośbą o przekazanie go władzom wojskowym w Kraju.

Dr. Karol Estreicher
Dr. Karol Estreicher

Do Pana Pułkownika
Protasewicza

w m i e j s c u.

1 zał.

KOMUNIKAT NACZELNEGO WODZA NR.3

Niszczenie przez Niemców kultury polskiej a zwłaszcza rabunek naszych zbiorów jest przedmiotem stałej troski Rządu. Od lat trzech zbierane są dowody, które w chwili okupacji Niemiec posłużą dla rewindykacji dzieł sztuki, zasobów bibliotecznych i archiwalnych. Odszkodowania w naturze za zniszczone przedmioty i zbiory są również szczegółowo opracowywane. Rząd prowadzi ewidencję fachowców niemieckich, którzy niszczą polskie mienie kulturalne. Proszę, aby śledzono przebieg rabunku w polskich bibliotekach i zbiorach, i proszę o przekazywanie wiadomości w tym zakresie.

Rząd nie uważa za stosowne rozpoczynać szczegółowej akcji propagandowej około rabunku mienia kulturalnego w Polsce. Jest to narazie przedwczesne i spowodowałoby tym większą ostrożność w działaniu okupantów. Niemniej miarodajne koła w Wielkiej Brytanii są zdecydowane ~~six~~ popierać w przyszłości pełną rewindykację i odszkodowania kulturalne Polski. Dnia 13 lipca b.r. odbyła się w National Gallery w Londynie poufna konferencja Sprzymierzonych zwołana z inicjatywy polskiej a poświęcona tej sprawie. Przyjęto tezę polską o konieczności brania z niemieckich zbiorów zastawów do chwili zwrotu zrabowanego mienia. Przedstawiciele Polski poruszyli rabunek ołtarza mariackiego Wita Stwosza oraz odszkodowań za zniszczony Zamek Królewski w Warszawie.

(2)

PRM 77

3

Konieczność stosowania represyj wobec Niemców przenika coraz szerzej w opinię anglosaską. Pod tym względem widoczny jest korzystny zwrot zwłaszcza w Ameryce. Prasa rozpisuje się tam o ostatniej fali teroru w Polsce. Tylko tą drogą można pozyskać społeczeństwo amerykańskie dla represyj wobec Niemiec. List Prezydenta Roosevelta do mnie z dnia 3 lipca b.r. świadczy o pełnym zrozumieniu u niego dla cierpień Polski. Prezydent Roosevelt przygotowuje opinię amerykańską do odwetu za niemieckie okrucieństwa.

Szereg wielkich procesów wytoczonych obywatelom Stanów niemieckiego pochodzenia odsłania przed społeczeństwem cele i metody Niemców amerykańskich. Ujawnione fakty wzbudzają opinię publiczną, która spostrzega, że stosowanie metod humanitarnych wobec Niemców uważane jest przez nich jedynie za dowód słabości.

SIKORSKI

Londyn, dnia 18 lipca 1942 r.

15

za zgodności:
Dr Hans E. Streiber

PRM 77

2095 / XV / 424

KOMUNIKAT PREMIERA NR.4

Dnia 5 sierpnia zaczęła się ewakuacja z Rosji przez Persję 74 tysięcy Polaków. Będzie ona trwała przez cały sierpień i obejmie 3 dywizje wojska oraz ponad 25 tysięcy ludności cywilnej, rodzin żołnierzy, dzieci i młodzieży. Wraz z wyewakuowanymi na wiosnę tego roku, cyfra wszystkich Polaków, którzy dotychczas wyjechali z Rosji wynosi z górą 100 tysięcy osób.

Rząd polski i polskie Naczelne Dowództwo dążyło usilnie od czasu podpisaniu umowy polsko-sowieckiej do sformowania Armii polskiej w Rosji, któraby tam stanęła do walki z Niemcami. Warunkiem podstawowym dla użycia naszych wojsk musiało być osiągnięcie przez nie pełnej gotowości bojowej. Ponieważ przewidywałem trudności w zaopatrzeniu ich przez Sowiety, już w grudniu 1941 r. zażądałem od Stalina ewakuacji wojska polskiego, o ile nie będzie ono należycie uzbrojone. Stalin nie zgodził się wtedy na moje propozycje, uważając że ich przyjęcie osłabiałoby międzynarodową pozycję Rosji. Skoro jednak od tego czasu Rząd sowiecki nie spełnił przyjętych zobowiązań, utrzymanie naszego wojska w Rosji okazało się niemożliwe. Posiadając najpełniejsze poparcie Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych, zażądaliśmy ewakuacji naszego wojska i uzyskaliśmy od Rosji ostateczną zgodę. Otrzymałem dnia 4 sierpnia drugi list od Roosevelta, w którym daje on wyraz całkowitej solidarności

20

PRM 77

4

(2)

z polityką polską wobec Z.S.S.R. Z powodu ciągłych trudności, które Rząd polski ma ze Sowiekami, pisze Roosevelt: "całkowicie oceniam życzenie Pana, aby dla dobra wspólnego wojennego wysiłku znaleźć rozwiązanie tych zagadnień, co przyczyni się do wspólnego zwycięstwa. Żywię szczerą nadzieję, że obecne rozmowy między przedstawicielami Polski i Rosji zakończą się konstruktywnymi rezultatami. Otrzymałem wiadomość, że Admirał Standley kilkakrotnie wobec władz sowieckich wyraził nadzieję, że pertraktacje polsko-sowieckie skończą się pomyślnie, co przyniesie korzyść obu państwom. I ja wierzę, że, będąc członkami Zjednoczonych Narodów, Sowiety i Polska, których ofiary na rzecz wspólnego celu są tak straszliwe, postarają się, aby co do interesujących je zagadnień nastąpiło całkowite i zadawalniające porozumienie!"

*Specjalny ambasador Roosevelta w sprawie porozumienia z innymi państwami
całkowicie sprawa polsko-sowieckiej.*

Wojsko polskie na Bliskim Wschodzie będzie zorganizowane w 2 dywizje zmotoryzowane i w 2 brygady pancerne wraz z tyłami, *wojskami Korpusu Polnego* tak że stanie się *Korpus Polny* samodzielna grupa wojskowa. Na te zmiany organizacyjne naszych Sił Zbrojnych wpływa ewakuacja znacznej liczby wojska z Rosji. Młode roczniki zasilają także polskie wojska w Anglii, szczególnie oddziały marynarki i lotnictwa. W końcowym okresie wojny i po wojnie lotnictwo i oddziały spadochronowe będą posiadały pierwszorzędną wartość i wskutek tego staramy się je rozbudować specjalnie. Ostatnio polska marynarka dostała jeden krążownik i jedną łódź podwodną.

F. Hojka. Te są kolumny rowane na granicy Niemc i Włoch, gdzie odrywają broni, żeby być ze sobą bliżej i celniej. Wskazy.

(4)

PRM 77

4

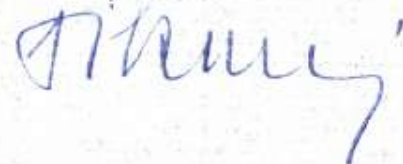
aby to wyraźnie głośzono. Rzeczy mają się przeciwnie, a jedynie niemożliwym jest to wszystko ujawniać obecnie, kiedy przede wszystkim chodzi o zwycięstwo, dla którego osiągnięcia rola Sowietów jest *w obecnej sytuacji historycznej decydująca* pierwszorzędna. Podejrzliwe stanowisko Polaków wobec paktu angielsko-sowieckiego ~~natychmiast~~ sprytnie wyzyskuje w Europie i w Ameryce propaganda niemiecka. Polityce Rządu polskiego przynosi to ogromną szkodę, wywołując podejrzzenia i zastrzeżenia co do szczerości Polski wobec Rosji.

Do Teheranu z początkiem sierpnia przybył z Rosji Prof.Kot. Minister Henryk Sokolnicki jest kierownikiem Ambasady w Kujbyszewie do chwili przybycia nowego Ambasadora Tadeusza Romera. Na Bliskim Wschodzie Prof.Kot zatrzyma się dwa miesiące, celem uporządkowania tamtejszych stosunków społecznych i politycznych wśród Polaków. Otrzymał on tę misję jako jeden z najrozumniejszych członków mego Gabinetu. Równocześnie otrzymał Prof.Kot urlop wypoczynkowy, po którym powróci do Londynu. Nieodzownym jest tutaj jego czynny udział w pracach Rządu.

(-) SIKORSKI

23

Londyn, dnia 8 sierpnia 1942 r.

PRM 77

4

10 sierpnia 1942

L.dz. 2095-IV-42

Z polecenia Pana Premiera przesyłam
Komunikat Premiera Nr.4 z uprzejmą prośbą o przekazanie
go Delegatowi Rządu w Kraju. -

załącznik: 1

K. ESTREICHER

DO
Pana S. Mikołajczyka
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Londynie.

24

2095/iv

(1)

PRM 77

4

KOMUNIKAT PREMIERA NR.4

Dnia 5 sierpnia zaczęła się ewakuacja z Rosji przez Persję 74 tysięcy Polaków. Będzie ona trwała przez cały sierpień i obejmie 3 dywizje wojska oraz ponad 25 tysięcy ludności cywilnej, rodzin żołnierzy, dzieci i młodzież. Wraz z wyewakuowanymi na wiosnę tego roku cyfra wszystkich Polaków, którzy dotychczas wyjechali z Rosji wynosi z góra 100 tysięcy osób.

Rząd polski i polskie Naczelne Dowództwo dążyło usilnie od czasu podpisania umowy polsko-sowieckiej do sformowania armii polskiej w Rosji, któraby tam stanęła do walki z Niemcami. Warunkiem podstawowym dla użycia naszych wojsk musiało być osiągnięcie przez nie pełnej gotowości bojowej. Ponieważ przewidywałem trudności w zaopatrzeniu ich przez Sowiety, już w grudniu 1941 r. zażądałem od Stalina ewakuacji wojska polskiego, o ile nie będzie ono należycie uzbrojone. Stalin nie zgodził się wtedy na moje propozycje, uważając że ich przyjęcie osłabiałoby międzynarodową pozycję Rosji. Skoro jednak od tego czasu Rząd sowiecki nie spełnił przyjętych zobowiązań, utrzymanie naszego wojska w Rosji okazało się niemożliwe. Posiadając najpełniejsze poparcie Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych, zażądaliśmy ewakuacji naszego wojska i uzyskaliśmy od Rosji ostateczną zgodę. Otrzymałem dnia 4 sierpnia drugi list od Roosevelta, w którym daje on wyraz całkowitej solidarności z polityką polską wobec Z.S.S.R. Z powodu ciągłych trudności

25

(2)

PRM 77

4

które Rząd polski ma ze Sowiecami, pisze Roosevelt: "Całkowicie oceniam życzenie Pana, aby dla dobra wspólnego wojennego wysiłku znaleźć rozwiązanie tych zagadnień, co przyczyni się do wspólnego zwycięstwa. Zywię szczerą nadzieję, że obecne rozmowy między przedstawicielami Polski i Rosji zakończą się konstruktywnymi rezultatami. Otrzymałem wiadomość, że Admirał Standley kilkakrotnie wobec władz sowieckich wyraził nadzieję, że pertraktacje polsko-sowieckie skończą się pomyślnie, co przyniesie korzyść obu państwom. I ja wierzę, że będąc członkami Zjednoczonych Narodów, Sowiety i Polska, których ofiary na rzecz wspólnego celu są tak straszliwe, postarają się, aby co do interesujących je zagadnień nastąpiło całkowite i zadawalniające porozumienie." Specjalny wysłannik Roosevelta do Stalina poruszy z nim raz jeszcze całość spraw polsko-sowieckich.

Wojsko polskie na Bliskim Wschodzie będzie zorganizowane w 2 dywizje smotoryzowane i w 2 brygady pancerne wraz z wojskami korpuśnymi i tyłami, jako samodzielny Korpus Polski. Wojska te są koncentrowane na granicy Iranu i Iraku, gdzie otrzymają broń, ażeby być za kilka miesięcy zdolnymi do walki. Na te zmiany organizacyjne naszych sił zbrojnych wpływa ewakuacja znacznej liczby wojska z Rosji. Młode roczniki zasila także polskie wojska w Anglii, szczególnie oddziały marynarki i lotnictwa. W końcowym okresie wojny i po wojnie lotnictwo i oddziały spadochronowe będą posiadały wartość pierwszorzędą ^{tego} i wskutek staramy się je rozbudować specjalnie. Ostatnio

26

PRM 77

(3)

4

polaska marynarka dostała 1 krążownik i 1 łódź podwodną.

Rosji zależy na tym, aby zewnętrznie stosunki z Polską były dobre i aby żadne trudności nie ujawniły się na arenie międzynarodowej. Świeżo Sowiety w obawie przed wpływem Polaków na ludność miejscową, chciały znieść organizację opieki społecznej nad Polakami i czyniły szykany, a nawet aresztowały wysłanników Ambasady. Zażądaliśmy stanowczo od Rosji uwolnienia zatrzymanych, dalszego odszukiwania zaginionych obywateli polskich i utrzymania polskiej organizacji opieki. Mimo ewakuacji wojska żądamy prawa dalszej rekrutacji i dalszej wysyłki dzieci. Żądania nasze mimo trudności muszą być załatwione pozytywnie. Celem ich poparcia okazujemy przyjaźń na zewnątrz, podczas gdy w istocie nader energicznie waleczymy z nieżyjemy dla nas tendencjami. Protestujemy także stale przeciwko ciągłemu gwałceniu naszej suwerenności przez zrzucanie wbrew umowie dywersantów na ziemi Polski.

27

Układ brytyjsko-sowiecki uważać należy za ważny krok na przód we współpracy Sprzymierzonych, zgodny z naszymi interesami. Propaganda niemiecka stara się ciągle sugerować, że zawiera on tajne klauzule, co nie jest jednakże prawdą. Rosja chciała w tym układzie ~~xx~~ uznania zaboru Estonii, Litwy, Litwy, Bukowiny i Besarabii, pozostawiając sprawy graniczne polsko-rosyjskie do bezpośredniego załatwienia pomiędzy nami. Tym żądaniom przeciwstawiłem się bardzo stanowczo w rozmowach z Rooseveltem i Churchillem i uzyskałem ostateczne dla naszego stanowiska całkowite zrozumienie. Traktat zawarty w maju

(4)

PRM 77

4

przez Wielką Brytanię z Rosją różni się stu procentowo od projektowanego. Intrygą i kłamstwem jest zatem twierdzenie, jakoby Anglia oddała Sowietom hegemonię na wschodzie Europy. Proszę, aby to wyraźnie głoszone. Rzeczy mają się przeciwnie, a jedynie niemożliwym jest to wszystko ujawniać obecnie, kiedy przede wszystkim chodzi o zwycięstwo, dla którego osiągnięcia rola Sowietów jest w obecnej ~~skwii~~ fazie wojny decydująca. Podejrzliwe stanowisko Polaków wobec paktu angielsko-sowieckiego natychmiast sprytnie wyzyskuje w Europie i w Ameryce propaganda niemiecka. Polityce Rządu polskiego przynosi to ogromną szkodę, wywołując podejrzenia i zastrzeżenia co do szczerości Polski wobec Rosji.

Do Teheranu z początkiem sierpnia przybył z Rosji Prof. Kot. Minister Henryk Sokolnicki jest kierownikiem Ambasady w Kujbyszewie do chwili przybycia nowego Ambasadora Tadeusza Romera. Na Bliskim Wschodzie Prof. Kot zatrzyma się dwa miesiące, celem uporządkowania tamtejszych stosunków społecznych, i politycznych wśród Polaków. Otrzymał on tę misję jako jeden z najrozumnijszych członków mego Gabinetu. Równocześnie otrzymał prof. Kot urlop wypoczynkowy, po którym powróci do Londynu. Nieodzownym jest tutaj jego czynny udział w pracach Rządu.

Londyn, dnia 8 sierpnia 1942 r. (-) SIKORSKI.

Za zgodność:

28

PRM 77

5

W sprawie następującej: po oddaniu referatu
 w Moskwie, co jest w zgodzie z 100%
 do nowej Agencji polityki. Moskwa;
 radu artystów ~~polityki~~ 2. IX. 74. Moskwa

KOMUNIKAT PREMIERA (NACZELNEGO WÓDZA) No.5

30. VIII.

Odbyłem ważne rozmowy z premierem Churchill'em i
 Generałem Brookiem, Szefem Sztabu Imperialnego, w których
 poruszyłem sprawy polskie na tle ogólnego położenia po-
 litycznego i strategicznego Sprzymierzonych. Churchill po
 powrocie z Rosji i z Bliskiego wschodu wykazuje jak zawsze
 pełne zrozumienie naszych interesów. W stosunku do Rosji
 Polska może liczyć ^{na jej pomoc} na poparcie przez Anglię i Amerykę żądań
 dotyczących zwolnienia aresztowanych urzędników Ambasady i
 przywrócenia sieci opieki społecznej nad pozostałymi w Rosji
 Polakami. Churchill zapewnił mnie również, że w chwili konfe-
 rencji pokojowej Wielka Brytania poprze wysiłki Rządu Pol-
 skiego przy odbudowie silnej Polski. Stwierdzam się wciąż ros-
 nące ^{do mnie i do Pracy} zaufanie w ^{polu} uczciwość polskiej lojalność jako Sprzymie-
 rzeńca ułatwia mi rozmowy z rządzącymi czynnikami w Anglii
 i Ameryce. ^{jest to Dnia w dniu naszego Gal. 1. I. 74. 74. Moskwa}

Korpus polski w szkodliwej uzupełniony młodym żołnie-
 rzem z Rosji został zreorganizowany jako jedn sztka kadrowa,
 która w przyszłości pozwoli na stworzenie ^{niechodzący} wielkiej Armii 30
 Polskiej na kontynencie. Zmianie ulegnie ~~umowa~~ umowa lotnicza
 Utrata pryncypa będzie w jej trakcie,
 osiągnięciu ~~na jej drodze~~ po przywróceniu skutku
 w Rosji: pełne stany.

polsko-brytyjska w duchu ~~większego rozwoju~~ ^{Salmefi rozważa} naszego lotnictwa.
 W Persji jest organizowana obecnie Armia "Wschód" ^{balakhan} ~~Wschód~~ jako
 niezależna ~~grupa operacyjna, która zachowując swoją samodzielność~~ ^{a webo raca jako celowic' usklad frontu}
~~wejdzie w skład X-ej Armii Brytyjskiej pod dowództwem Genera-~~ ^{ty pod}
 ła Maitland Wilsona. Dowódcą ~~Armii "Wschód"~~ ^{ty} mianowałem Genera-
 ła Andersa, jego zastępcą Generała Zajęca. Ustaliłem z Dowództ-
 wem angielskim, iż Armia "Wschód" będzie liczyła dwie dywizje
 piechoty dwu brygadowe. Każda Dywizja będzie wzmocniona jednym ^{Armia}
 pułkiem artylerii i jednym pułkiem rozpoznawczym. Nadto ^{minera} będzie
 liczyć jedną brygadę czołgów wsparcia, brygadę strzelców, jed-
 nostki broni i służb w tym ^{otoczenie pułku} ~~inne jednostki~~ artylerii oraz ~~ok~~
~~rodek zapasowy VII-^{mo} Dywizji piechoty.~~ ^{zakazawa} Na wiosnę Armia "Wschód"
 będzie gotowa do walki.

Na właściwą drogę weszła również nasza współpraca z
 Sztabem Brytyjskim w Komitecie planowania akcji na kontynencie.
 Omówiono szczegółowo ~~ogólny~~ potencjał wojenny Polski w ramach
 przyszłej kampanii, dalej potrzebne środki wsparcia oraz warun-
 ki ich użycia na korzyść Kraju. Szczególny nacisk położyłem,
 na ~~konieczności~~ ^{z krojem klóra} utrzymanie ~~własnej łączności lotniczej.~~ ^{z pomocą od czasu obywateli} ~~Ustało~~ ^{Intensywna}
~~na z Anglikami usamodzielnienie i przebrojenie naszego lot-~~ ^{polu}
~~nictwa łącznościowego oraz wykwipowanie oddziałów desantu~~
~~powietrznego, ilość sprzętu transportowego i broni, którą trzeba~~
~~gostarczyć.~~

Naczelne Dowództwo Stanów Zjedn. wśród specjalnych
 oddziałów wyborowych t.zy. "Komandosów" tworzy oddziały złożone
 wyłącznie z ^{Amerykański} ~~Polaków amerykańskiego~~ pochodzenia. ~~Nórnice~~ ^z w Szko-

3.

PRM 77

5

~~cji utworzone w ramach tamtejszego Korpusu oddział Komandosów polskich.~~

~~W zakresie wewnętrznopolitycznym spraw polskich~~
~~noszą, iż od pewnego czasu daje się zauważyć wzmożoną działalność~~
~~Sanacji, która sprzymierza się z radykalnymi nacjonalistami polskimi.~~
~~Dotychczas mnie głoszono, że zarówno w Kraju, jak w Ameryce, we Francji i na Węgrzech rozszerza się wśród Polaków~~

2 fundm

~~fałszywe pogłoski o mojej polityce w stosunku do Sowietów, oraz~~
~~zarzuca się, że prowadzę politykę filosemityczną. Wszędzie tam~~
~~gdzie w Europie Niemcy i ich satelici stosują antysemityzm spotyka się on z potępieniem. Ostatnio we Francji nieokupowanej~~
~~antysemickie zarządzenia Pétaina wywołały ostrą reakcję całego społeczeństwa ze sferami kościelnymi na czele. Proszę aby w~~
~~organach Krajowych ukazały się artykuły, wyjaśniające, że w tej~~
~~wojnie Polska i jej Rząd znajdują się w obozie demokratycznym i wolnościowym~~
~~i że nie ma i nie może być miejsca na antysemityzm w naszych wystąpieniach.~~

11. września 1942.

11. IX
+ do to do improwizowane
albo (Clematis &)

PRM 77

5

KOMUNIKAT NACZELNEGO WODZA NR.5

Odbyłem ważną rozmowę, dnia 30 sierpnia z Premierem Churchillem, a dnia 9 września z Generałem Brookiem, Szefem Sztabu Imperialnego, w których poruszyłem sprawy polskie na tle ogólnego położenia politycznego i strategicznego Sprzymierzonych. Churchill po powrocie z Rosji i Bliskiego Wschodu wykazuje jak zawsze pełne zrozumienie naszych interesów. W stosunku do Rosji Polska może liczyć natychmiast na poparcie przez Anglię i Amerykę żądań dotyczących zwolnienia aresztowanych urzędników Ambasady i przywrócenia sieci opieki społecznej nad pozostałymi w Rosji Polakami. ~~ambasador angielski interweniował już 2 września u Mołotowa, a w fazie następczej, t.j. po oddaniu szeregu usług~~ *realizuj* Rosji, co jest w toku, Wielka Brytania podejmie w stu procentach postulaty polskie. ^a Churchill zapewnił mnie również, że w chwili Konferencji Pokojowej Anglia poprze wysiłki Rządu Polskiego przy odbudowie silnej Polski. Stwierdzam, że wciąż rosnące zaufanie do mnie i do Rządu Polskiego oraz lojalność Polski jako sprzymierzeńca ułatwia mi rozmowy z rządzącymi czynnikami w Anglii i Ameryce. Dużą w tym zasługą Polskich Sił Zbrojnych.

33

Korpus Polski w Szkocji uzupełniony młodym żołnierzem z Rosji został zreorganizowany jako jednostka kadrowa, która w przyszłości pozwoli na stworzenie Zachodniej Armii Pol-

PRM 97

5

(2)

skiej na kontynencie. Dywizja Pancerna, będąca w składzie Korpusu, osiągnie po przyjeździe rekrutów z Rosji pełne stany. Zmianie ulegnie ^{zakładki lotnicze} umowa polsko-brytyjską w duchu dalszego rozwoju naszego lotnictwa.

W Persji jest organizowana obecnie Armia Polska na Wschodzie niezależna, a wchodząca jako całość w skład frontu pod dowództwem Generała Maitland Wilsona. Dowódcą tej Armii mianowałem generała Andersa, jego zastępcą generała Zajęca. Ustaliłem z dowództwem angielskim, iż Armia Polska na Wschodzie będzie liczyła dwie dywizje piechoty dwu-brygadowe. Każda dywizja będzie wzmocniona jednym pułkiem artylerii i jednym pułkiem rozpoznawczym. ~~Każde~~ Armia będzie liczyć jedną brygadę czołgów wsparcia, mieszana brygadę strzelców, ~~jednostki broni i służb, w tym osiem pułków artylerii oraz VII-mą dywizję zapasową.~~ Na wiosnę Armia będzie gotowa do walki.

Wiosna armii nie będzie gotowa do walki. Najbardziej niebezpiecznym jest brak środków i broni. Właściwą drogę weszła nasza współpraca z Sztabem brytyjskim w Komitecie planowania akcji na kontynencie. Omówiono szczegółowo potencjał wojenny Polski w ramach przyszłej kampanii, dalej potrzebne środki wsparcia oraz warunki ich użycia na korzyść Kraju. Szczególny nacisk położyłem na utrzymaniu własnej łączności z Krajem, która funkcjonuje wzorowo od czasu objęcia jej przez lotników polskich.

PRM 77

5

(3)

Naczelne dowództwo Armii Stanów Zjednoczonych wśród specjalnych oddziałów wyborowych t.zw."komandosów" tworzy oddziały złożone wyłącznie z Amerykanów polskiego pochodzenia.

Londyn, dnia 14 września 1942 r.

SIKORSKI.

PRM 77

T A J N E

5

14 września 1942 r.

L.dz.2490-XVII-42

W załączeniu przesyłam Komunikat Naczelnego Wodza
nr.5 celem przekazania go władzom wojskowym w Kraju. -

1 załącznik

Dr.Karol Estreicher

Pan Pułkownik dypl.M.Protasewicz
SzeF Oddziału VI Sztabu N.W.
w Londynie.

36

KOMUNIKAT NACZELNEGO WODZA NR.5

Odbyłem ważną rozmowę dnia 30 sierpnia z Premierem Churchillem, a dnia 9 września z generałem Brookiem, Szefem Sztabu Imperialnego, w których poruszyłem sprawy polskie na tle ogólnego położenia politycznego i strategicznego Sprzymierzonych. Churchill po powrocie z Rosji i Bliskiego Wschodu wykazuje jak zawsze pełne zrozumienie naszych interesów. W stosunku do Rosji Polska może liczyć natychmiast na poparcie przez Anglię i Amerykę żądań dotyczących zwolnienia aresztowanych urzędników Ambasady i przywrócenia sieci opieki społecznej nad pozostałymi w Rosji Polakami. W fazie następnej, t.j. po oddaniu usług realnych Rosji, co jest w toku, Wielka Brytania podejmie w stu procentach postulaty polskie, a Churchill zapewnił mnie również, że w chwili konferencji pokojowej Anglia poprze wysiłki Rządu Polskiego przy odbudowie silnej Polski. Stwierdzam, że wciąż rosnące zaufanie do mnie i do Rządu Polskiego oraz lojalność Polski jako sprzymierzeńca ułatwia mi rozmowy z rządzącymi czynnikami w Anglii i Ameryce. Duża w tym zasługa Polskich Sił Zbrojnych.

37

Korpus Polski w Szkocji uzupełniony młodym żołnierzem z Rosji został zreorganizowany jako jednostka kadrowa, która w przyszłości pozwoli na stworzenie Zachodniej Armii Polskiej na kontynencie. Dywizja Pancerna, będąca w składzie Korpusu

PRM 77

5

(2)

osiągnięciu po przyjeździe rekrutów z Rosji pełne stany. Zmianie ulegnie załącznik lotniczy do umowy polsko-brytyjskiej w duchu dalszego rozwoju naszego lotnictwa.

W Persji jest organizowana obecnie Armia Polska na Wschodzie niezależna, wchodząca jako całość w skład frontu pod dowództwem generała Maitland Wilsona. Dowódcą tej Armii mianowałem generała Andersa, jego zastępcą generała Zajęca. Ustaliłem z dowództwem angielskim, iż Armia Polska na Wschodzie będzie liczyła dwie dywizje piechoty dwu-brygadowe, jedną brygadę czołgów wsparcia, mieszaną brygadę strzelców oraz VII-mą dywizję zapasową. Każda dywizja będzie wzmocniona jednym pułkiem artylerii i jednym pułkiem rozpoznawczym. Wojska armijne zapewniają nam pełną niezależność, gdy o służbach mowa, i liczą ponadto osiem pułków artylerii.

Na właściwą drogę weszła nasza współpraca ze sztabem brytyjskim w Komitecie planowania akcji na kontynencie. Omówiono szczegółowo potencjał wojenny Polski w ramach przyszłej kampanii, dalej potrzebne środki wsparcia oraz warunki ich użycia na korzyść Kraju. Szczególny nacisk położyłem na utrzymaniu własnej łączności z Krajem, która funkcjonuje wzorowo od czasu objęcia jej przez lotników polskich.

Naczelne dowództwa armii Stanów Zjednoczonych wśród specjalnych oddziałów wyborowych t.zw. "komandosów"

38

(3)

PRM 77,

5

tworzy oddziały złożone wyłącznie z Amerykanów polskiego pochodzenia. -

(-) SIKORSKI.

Londyn, dnia 14 września 1942 r.

39

PRM 77

T A J N E

5

14 września 1942 r.

L.dz.2491-XV-42

W załączeniu przesyłam Komunikat Premiera nr.5
z prośbą o przekazanie go Delegatowi Rządu w Kraju. -

1 załącznik

Dr. Karol Estreicher

Do
Pana S. Mikołajczyka
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Londynie

Uwaga: ta wersja Komunikatu Nr 5
wini się zasadniczo od wersji wpiśanej
do Wiadk Wojskowych Kraja

15. X. 1949

Wty.

40

PRM 77

5

KOMUNIKAT PREMIERA NR.5

Dnia 30 sierpnia miałem ważną rozmowę z Premierem Churchillem, a dnia 9 września z szefem sztabu brytyjskiego generałem Brookiem. Omówiłem z nimi sprawy polskie na tle ogólnego położenia wojennego i politycznego. Churchill, który powrócił z Rosji i Bliskiego Wschodu, jak zawsze wykazuje całkowite zrozumienie interesów polskich. Polska może liczyć bezzwłocznie na poparcie w Moskwie przez Anglię i Amerykę żądań dotyczących zwolnienia aresztowanych urzędników Ambasady i przywrócenia delegatur opieki społecznej nad Polakami, którzy pozostali w Rosji. Ambasador brytyjski interweniował dnia 2 września u Mołotowa, w przyszłości t.j. w chwili gdy Wielka Brytania odda Rosji ~~szereg~~ ^{realnie} usług, co jest w toku, postulaty polskie znajdą stuprocentowe poparcie angielskie. Otrzymałem również zapewnienie Churchilla, że podczas konferencji pokojowej Anglia będzie popierać wysiłki Rządu Polskiego przy odbudowie silnej Polski. Podkreślam, że rozmowy z czynnikami rządzącymi w Ameryce i Anglii ułatwia mi rosnące ciągle zaufanie do mnie i do Rządu Polskiego i lojalność Polski jako sprzymierzeńca. Wielka w tym zasługa wojska polskiego. ^{jakoś} 41

Dochoǳą mnie wiadomości o wzmożonej ^{działalności} działalności sanacji sprzymierzonej z radykalnym nacjonalistami polskimi.

(2)

PRM 77

5

Ma to mieć miejsce w Kraju, gdzie szerzyć się ma z gruntu nieprawdziwe ~~falszywe~~ pogłoski o mojej polityce wobec Sowietów. Są to stuprocentowe fałsze albo zwykła demagogia. Zarzuca się również Rządowi wybujały filosemityzm. Wszędzie tam gdzie w Europie, jak n.p. ostatnio we Francji, Niemcy stosują anty-semityzm, spotyka się on z potępieniem jako objaw totalizmu pro-niemieckiego. Proszę, aby w organach krajowych ukazały się artykuły wyjaśniające, że w tej wojnie Polska i jej Rząd znajdują się zdecydowanie w obozie demokratycznym i wolnościowym. ~~Rząd nigdy nie pracował i nie pracuje nad~~ *na audschem nie poluje* ~~zbudowaniem t.zw. Juden-Polski.~~ *we Wa. między*

Londyn, dnia 14 września 1942 r.

SIKORSKI.

42

PRM 77

6

9 października 1942.

ss
L.dz.2779/XV/42

Z polecenia Pana Premiera przesyłam komunikat Premiera No.VI z prośbą o przekazanie go Delegatowi Rządu w Kraju.

1 zał.

Do
Pana Ministra
St.Mikołajczyka,
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Stratton House,

K. Estreicher
(Dr.Karol Estreicher)

43

PRM 77

2384/XV

6

1. Min. Wew.
 1. Prof. Rybak
 1. W. Krupa
 1. A. gen. *Anders*

Projekt
 Komunikat Premiera (Naczelnego Wodza) No. VI
 10/X

2729/XV
 2737/XV

Jih

Prezydent Roosevelt po otrzymaniu listu w którym przedstawiłem mu trudności polsko-rosyjskie, polecił swemu wysłannikowi do Rosji Wendell Willkemu interweniować u Stalina w sprawach polskich. Willke otrzymał dokładne materiały o położeniu Polaków i rozmawiał ze Stalinem w imieniu Roosevelta. Stalin tłumaczył się, że spełnienie wszystkich wymagań polskich stworzyłoby uprzywilejowane stanowisko dla Polaków w Rosji, lecz ~~nie~~ ^{W ZASADZIE} przyrzekł ustosunkować się przychylnie do naszych żądań. Interwencję amerykańską poparł Ambasador Brytyjski w Moskwie. Sprawy polskie omawiał również z Molotowem Minister Sokolnicki, a chociaż rozmowa ta nie dała jeszcze rezultatów konkretnych już jest widoczna dążność Sowietów do zlikwidowania zdraźnień z Polską. Ze strony rosyjskiej wysunięto propozycję stworzenia nowych form organizacyjnych dla opieki społecznej nad ludnością cywilną polską. Są to wszystkie skutki mocnego postawienia przez nas sprawy na gruncie międzynarodowym, w szczególności w W. Brytanii i w Stanach Zjednoczonych. Mogliśmy to uczynić ~~bez powodzenia~~ dzięki uczciwemu stanowisku jakie zajmowaliśmy zawsze wobec Sowietów. Podkreślałem zawsze i podkreślam konieczność uznania przez Polskę wojennego wysiłku Rosji.

44

./.

Jest to równie ważne jak stosowanie zasad demokratycznych w naszym życiu wewnątrz-politycznym i w stosunkach międzynarodowych.

~~demokratycznym standardach~~ Rząd Polski ^{Hyndson} ostatnio ~~wyraz występuje~~ ^{relecy, dowanie} przeciwko ~~antysemita~~ zarządzeniom wobec Żydów polskich we Francji nieokupowanej [#] i ^{1200 ok. w okolicy} opiekują się nimi

^{przebiegiem} przez swoje placówki. Społeczeństwo francuskie zgodnie potępia rząd Laval'a za wysługiwanie się Niemcom, a antysemityzm we Francji nie posiada zwolenników nawet wśród prawicy. Kierownicze sfery katolickie są także przeciwne ~~antysemitomowi~~.

Proszę ażeby w Kraju dawano ciągle jak najszerszy wyraz hasłom demokratycznym, gdyż o nie toczy się wojna. Zasady federacyjne będące w ścisłym związku z zasadami demokracji znajdują coraz większe zrozumienie w Angli i Stanach Zjednoczonych. Mogłem to stwierdzić niedawno w rozmowie z kierownikiem Labour Party Ministrem Bevinem, a także świadczy o tym ostatnia mowa Ministra Edena ^{wywołana} w dużej mierze na naszym ^{mi} sugestii ^{mi}. To ideowe stanowisko Rządu polskiego ułatwi w przyszłości porozumienie federacyjne Polski z Czechosłowacją i innymi państwami środkowo-wschodniej Europy, a niepokoi bardzo Niemców, gdyż wysuwa Polskę na

jedno z naczelných miejsc wśród Zjednoczonych Narodów.
4 go października La Guardia ^{in New York} ^{publiczne} przemówienie ^{Sikorski} przed parlamentem w Nowym Jorku. Powiedział między innymi, że Polska jest krajem, którego nie możemy nie rozumieć ^{obecnie}.

K O M U N I K A T P R E M I E R A N o . V I .

Prezydent Roosevelt po otrzymaniu listu w którym przedstawiłem mu trudności polsko-rosyjskie, polecił swemu wysłannikowi do Rosji Wendell Willkemu interweniować u Stalina w sprawach polskich. Willke otrzymał dokładne materiały o położeniu Polaków i rozmawiał ze Stalinem w imieniu Roosevelta. Stalin tłumaczył się, że spełnienie wszystkich wymagań polskich stworzyłoby uprzywilejowane stanowisko dla Polaków w Rosji, lecz w zasadzie przyrzekł ustosunkować się przychylnie do naszych sądań. Interwencję amerykańską poparł Ambasador brytyjski w Moskwie. Sprawy polskie omawiał również z Mołotowem Minister Sokolnicki, a chociaż rozmowa ta nie dała jeszcze rezultatów konkretnych już jest widoczna dążność Sowieców do zlikwidowania zadrażeń z Polską. Ze strony rosyjskiej wysunięto propozycję stworzenia nowych form organizacyjnych dla opieki społecznej nad ludnością cywilną polską. Są to wszystko skutki mocnego postawienia przez nas sprawy na gruncie międzynarodowym, w szczególności w W. Brytani i w Stanach Zjednoczonych. Mogliśmy to uczynić dzięki uczciwemu stanowisku jakie zajmowaliśmy zawsze wobec Sowieców. Podkreślałem zawsze i podkreślam konieczność uznania przez Polskę wojennego wysiłku Rosji. Jest to równie ważne jak stosowanie zasad demokratycznych w naszym życiu wewnątrzno-politycznym i w stosunkach międzynarodowych.

Rząd Polski wystąpił ostatecznie zdecydowanie przeciwko zarządzeniom wobec Żydów polskich we Francji nieokupowanej i opiekuje się nimi jako obywatelami polskimi przez swoje placówki. Społeczeństwo francuskie zgodnie potępia rząd Laval'a za wysługiwanie się Niemcom, a antysemityzm we Francji nie posiada zwolenników nawet wśród prawicy. Kierownicze sfery katolickie są także przeciwne antysemityzmowi.

Proszę ażeby w Kraju dawano ciągle jak najszerszy wyraz hasłom demokratycznym, gdyż o nie ~~spoczy~~ spoczy się wojna. Zasady federacyjne będące w ścisłym związku z zasadami demokracji znajdują coraz większe zrozumienie w Anglii i Stanach Zjednoczonych. Mogłem to stwierdzić niedawno w rozmowie z kierownikiem Labour Party, Ministrem Bevinem, a także świadczy o tym ostateczna mowa Ministra Edena wywołana w dużej mierze naszymi sugestiami. To ideowe stanowisko Rządu Polskiego ułatwi w przyszłości porozumienie federacyjne Polski z Czechosłowacją i innymi państwami środkowo-wschodniej Europy, a niepokoi bardzo Niemców, gdyż wysuwa Polskę na jedno z naczelných miejsc wśród Zjednoczonych Narodów. 47

4 października La Guardia wygłosił publiczne przemówienie dające pełną satysfakcję naszym postulatom na Wschodzie i w stosunku do Rosji. Powtórzył wszystkie argumenty w tych sprawach, które nie mogły być poruszone przez Rząd polski obecnie.

yn, 9 października 1942.

(-) Sikorski

PRM 77

6

SCISLE TAJNE

2a
L.dz. 2779-XV-42

Londyn, dnia 13 października 1942 r

Z polecenia Pana Premiera przesyłam Komunikat Naczelnego Wodza no.VI z prośbą o przekazanie go władzom wojskowym w Kraju. Drugi skrócony tekst przeznaczony jest dla generała Andersa. Zmiany językowe w tym ostatnim tekście byłyby wskazane.

2 zał.

K. Estreicher
dr. Karol Estreicher

Pan PPułkownik dypl. M. Protasewicz
Szef Oddziału VI Sztabu N.W.
w Londynie

48

PRM 77

6

2787. XV. 42

KOMUNIKAT NACZELNEGO WODZA No. VI *do kraju*

prez. Roosevelt
prez. Roosevelt
 Na gen. Andersu *prez. Roosevelt*

Wskutek listu, który wysłałem do ^{prez. Roose} Roosevelta, przedstawiając ^{jego wytyczne do Stalina} mu nasze trudności z Rosją, ^{Wendell Willke} wysłannik ~~Roosevelta~~ ~~de Stalina~~, otrzymał dokładne materiały i polecenie interwencji w Moskwie imieniem Roosevelta, co miało istotnie miejsce. Stalin zgodził się zasadniczo na przychylne rozpatrzenie szeregu naszych postulatów, tłumaczył tylko, że spełnienie wszystkich dałoby uprzywilejowane stanowisko Polakom w Rosji. Ambasador angielski w ZSRR poparł interwencję Willkego, a również minister Sokolnicki rozmawiał z Mołotowem. Nasza akcja dyplomatyczna nie wydała jeszcze definitywnych rezultatów, lecz nie mniej u Sowieców daje się już zauważyć chęć unormowania spornych spraw z Polską. Rosjanie proponują nam przywrócenie w nowych ramach organizacyjnych opieki nad polską ludnością cywilną.

49

Rząd Polski zajmował wobec ZSRR zawsze uczciwe stanowisko. Wskutek tej naszej polityki mogliśmy nasze żądania rosyjskie postawić mocno na terenie amerykańskim i angielskim. Stale zaznaczałem i zaznaczam potrzebę uznania przez Polskę trudu, który Rosja ponosi w tej wojnie. Jest to tak samo doniosłe jak stosowanie hasel demokratycznych w polskich stosunkach wewnętrzno-politycznych i na arenie międzynarodowej.

Z początkiem października Burmistrz Nowego Yorku La Guardia wygłosił mowę, która dała całkowitą satysfakcję postulatom pol-

./.

skim na Wschodzie i w stosunku do ZSRR. La Guardia użył wszystkich naszych argumentów, których Rząd Polski nie może w tej chwili rozwinąć.

*Po porównaniu z PRM 5
Lizy i PRM 5
Su. p. 100, Andersa*

~~We Francji nieokupowanej Rząd Polski zaprotestował energicznie przeciw zarządzeniom wobec żydów polskich. Nasze placówki opiekują się nimi jako obywatelami polskimi. Rząd Laval'a jest zgodnie potępiany przez całe społeczeństwo francuskie za uległość i usłużność wobec Niemiec. Antyżydowska akcja nie ma zwolenników nawet wśród prawicowych polityków. Katolickie sfery są zdecydowanie przeciwnie antysemityzmowi.~~

Proszę, aby w Polsce zasady demokratyczne znajdowały jak najszerszy wyraz. Musimy pamiętać, że wojna toczy się o te hasła. W Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych zasady federacyjne, które pozostają w tak bliskim związku z zasadami demokracji przenikają coraz głębiej. Wyraźnie stwierdziłem to w niedawnej rozmowie z angielskim Ministrem Bevinem, kierownikiem Partii Pracy. Ostatnia mowa Edena, w której poruszył^{on} w dużej mierze nasze sugestie świadczy również o tym. Demokratyczna i federacyjna polityka Rządu polskiego w przyszłości posłuży nam dla tym lepszego porozumienia z Czechosłowacją i państwami w Środkowej i Wschodniej Europie, a budzi niepokój Niemców, bo wysuwa Polskę na jedno z głównych miejsc wśród Sprzymierzonych.

50

(-) Sikorski

Za zgodność;

Otrzymuje:

Szef Sztabu N.W.:

1) dla Kraju

2) " Gen. Andersa (w dwóch różnych tekstach językowych)

2787.XV.42

PRM 77

6

KOMUNIKAT NACZELNEGO WODZA No.VI DO KRAJU

Wskutek listu, który wysłałem do prez. Roosevelta, przedstawiając mu nasze trudności z Rosją, jego wysłannik do Stalina Wendell Willkie otrzymał dokładne materiały i polecenie interwencji w Moskwie imieniem Roosevelta, co miało istotnie miejsce. Stalin zgodził się zasadniczo na przychylne rozpatrzenie szeregu naszych postulatów, tłumaczył tylko że spełnienie wszystkich dałoby uprzywilejowane stanowisko Polakom w Rosji. Ambasador angielski w Z.S.S.R. poparł interwencję Willkiego, a również minister Sokolnicki rozmawiał z Mołotowem. Nasza akcja dyplomatyczna nie wydała jeszcze definitywnych rezultatów, lecz nie mniej u Sowietów daje się już zauważyć chęć unormowania spornych spraw z Polską. Rosjanie proponują nam przywrócenie w nowych ramach organizacyjnych opieki nad polską ludnością cywilną.

Rząd Polski zajmował wobec Z.S.S.R. zawsze uczciwe stanowisko. Wskutek tej naszej polityki mogliśmy nasze żądania rosyjskie postawić mocno na terenie amerykańskim i angielskim. Stale zaznaczałem i zaznaczam potrzebę uznania przez Polskę trudu, który Rosja ponosi w tej wojnie. Jest to tak samo doniosłe jak stosowanie zasad demokratycznych w polskich stosunkach wewnętrzno-politycznych i na arenie międzynarodowej.

51

Z początkiem października Burmistrz Nowego Yorku La Guardia wygłosił mowę, która dała całkowitą satysfakcję postulatami polskimi na Wschodzie i w stosunku do Z.S.S.R. La Guardia użył wszystkich naszych argumentów, których Rząd Polski nie może w tej chwili rozwijać.

PRM 77

6

(2)

We Francji nieokupowanej Rząd Polski zaprotestował energicznie przeciw zarządzeniom wobec Żydów polskich. Nasze placówki opiekują się nimi jako obywatelami polskimi. Rząd Laval'a jest zgodnie potępiany przez całe społeczeństwo francuskie za uległość i usłużność wobec Niemców. Antyżydowska akcja nie ma zwolenników nawet wśród prawicowych polityków. Katolickie sfery są zdecydowanie przeciwne antysemityzmowi.

Proszę, aby w Polsce zasady demokratyczne znajdowały jak najszerszy wyraz. Musimy pamiętać, że wojna toczy się o te hasła. W Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych zasady federacyjne, które pozostają w tak bliskim związku z zasadami demokracji przenikają coraz głębiej. Wyraźnie stwierdziłem to w niedawnej rozmowie z angielskim ministrem Bevinem, kierownikiem Partii Pracy. Ostatnia mowa Edena, w której poruszył on w dużej mierze nasze sugestie, świadczy również o tym. Demokratyczna i federacyjna polityka Rządu Polskiego w przyszłości posłuży nam dla tym lepszego porozumienia z Czechosłowacją i państwami w Środkowej i Wschodniej Europie, a budzi niepokój Niemców, bo wysuwa Polskę na jedno z głównych miejsc wśród Sprzymierzonych.

(-) SIKORSKI.

Za zgodność:Otrzymuje:

Szef Sztabu N.W.

1) dla Kraju

2) dla gen. Andersa.

52

PRM 77

6

Do wiadomości Delegata Rządu w Kraju:

(Depesza)

General Sikorski wydał świeżo obszerny okólnik do wszystkich urzędników Rządu Polskiego w Anglii, żądający zwiększenia wysiłku i energii pracy. Przedkuzająca się wojna wymaga coraz większych ofiar. Pracownicy rządowi muszą się trzymać ściśle dyrektyw i programu Rządu, aby nasza współpraca ze Sprzymierzonymi wydała jak najlepsze owoce. Nie należy mówić z lekceważeniem o żadnym z naszych sojuszników. Zarówno wojna jak pokój mogą być wygrane tylko przez wzajemne zrozumienie, przez współpracę i współdziałanie. Premier wzywa do milczenia tych, którzy nie mogą docenić siły militarnej Sowietów, i zapowiadają wciąż ich pogrom, gdyż swym stanowiskiem antyrosyjskim szkodzą tylko sprawie polskiej w opinii anglosaskiej. Jedność Narodowa, która od trzech lat istnieje, jest podstawą pracy Rządu, i jego siłą w wystąpieniach na zewnątrz. Koniecznym jest szczere przestrzeganie zasad demokratycznych, bo walczymy o demokrację zarówno wewnętrzną jak i w stosunkach międzynarodowych. Wojna obecna jest wojną ludów i po wojnie ~~lud~~ lud polski będzie rządził u siebie w kraju a nie kto inny. Musimy w naszym społeczeństwie elementy demokratyzmu wzmocnić, inaczej nie wygramy pokoju. Demokratyczne nastawienie jest również konieczne

53

Wiesz to jednolicie
jednoznacznie
z przystąpieniem
do Centralnego
na naszym terenie
składem przystąpienia

PRM 77

6

(2)

dla osiągnięcia pełnego porozumienia Polski z Czecho-
słowacją i innymi krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

[Do wiadomości Delegatu R. w kraju

Jih

W celu wyłączenia i przed O.VI.
dla pewności - u delegat Radu
delegacji te adnyne

Jih

Wysłane

nieinflowant
wschodni unowoczenie gen. Schindler
Schindler

54

Telest Sekretariatu Premiera (Kutakowski) 3104/XV/42. *Wai Petruszani*

Komunikat Naczelnego Wodza (Premiera) Nr. 8

PRM 77

*Wskazuję
wskazuję na szybkie
tempo i prowadzenie
wojny, co jest konieczne
ze względu na
moralne obciążenie
krajów.*

Moja trzecia wizyta w Ameryce wypada w chwili gdy Stany Zjednoczone wystąpiły bezpośrednio przeciw Niemcom otwierając drugi front w Afryce. W ciągu ostatniego tygodnia odbyłem szereg rozmów z Prezydentem Roosevelt'em i jego wojskowymi i politycznymi współpracownikami. Korzystając z faktu, że jestem gościem Białego Domu Przyjęcie, jak również wyniki rozmów, pozwalają stwierdzić, że Polska i jej wysiłek wojenny znajdują nadal pełne zrozumienie w Ameryce zarówno w ramach kampanji jak i z punktu widzenia organizacji bezpieczeństwa europejskiego. Widzę chęć przyjscia nam z pomocą. ~~W tej chwili wystąpiłem o przydział bombowców dla łączności z Wami, które będą do mej wyłącznej dyspozycji.~~ Tutejsze koła wojskowe są poinformowane o możliwościach polskiej armji krajowej i konieczności jej wsparcia. Rozmawiamy ze Sztabem Amerykańskim na temat powiązania ruchu zbrojnego kraju z całością planowanych operacyj na kontynent. Ze swej strony sugerujemy wyjście przez Bałkany jako najbardziej skuteczne i dające możliwość szybkiego połączenia z Krajem.

55

W rozmowach z Prezydentem Roosevelt'em omawiam nasze granice zachodnie, zwłaszcza Prusy Wschodnie, co do których gruntuje się pełne przekonanie, że muszą przypaść Polsce. W sprawach polsko-rosyjskich Roosevelt ^{zaradnik} (nie widzi) ^{dużo wielkich} zasadniczo trudności. Jego optymizm jest uzasadniony ograniczonymi wobec Amerykanów żądaniem Stalina, które ^{dotyczą} dotyczą Łotwy, Estonji, Finlandji i Rumunji. Zdaniem Roosevelt'a istnieje zatem duża możliwość wyjaśnienia nieporozumień polsko-sowieckich, *my natomiast wzięmy sobie sprawy i podwójnej gry Stalina.*

St. Bystr.

Prosiłem także Roosevelta o zahamowanie w Stanach Zjednoczonych propagandy nieżyczliwej Polsce, którą tutaj uprawiają pewne koła radykalne, przedstawiając Polskę jako kraj obszarników, reakcjonistów i antysemitów. W najbliższym czasie, korzystając z na życzenie Roosevelta zaproszenia Prezydenta Meksyku, udaję się tam, gdyż Meksyk ze względu na surowce odgrywa coraz poważniejszą rolę w polityce amerykańskiej. Jest ~~szansa~~ nadzieja, że Rząd meksykański przyjmie około 20,000 naszych uchodźców.

We wszystkich kołach amerykańskich natrafiam na zdecydowaną ^{deliberację} wolę rozwiązania problemów Europy w drodze ~~federacyjnej~~ ~~związków~~ ~~politycznych~~. Rozmawiam też w tym duchu, bo tylko stanowisko federacyjne pozwala mi usunąć resztki nieufności, którą w stosunku do nas utwierdziła wśród Amerykanów nieszczęśliwa polityka zagraniczna ^{sanacji} ~~głosząca~~ ^{totalitaryzmu} program mocarstwowy. Polityka federacyjna ułatwia mi również uzasadnienie naszego stanowiska co do granic wschodnich, oraz pozwala ^{przekonać} ~~paraliżować~~ ^{niezadowolony} ~~nie zawsze~~ ^{Benesa} ~~życzliwe~~ ~~posunięcia~~ Czechów. Koniecznościami federacyjnymi tłumaczę również nasze żądania co do granic na Zachodzie. Gzynię to ~~śmiało~~ ~~niżbym~~ ~~to~~ ~~mógł~~ ~~wysuwać~~ ~~dla~~ ~~samej~~ ~~Polski~~.

Ogromnej wagi nabiera każdy fakt bezpośredniego porozumienia się czynników polskich i czeskich pod okupacją. Akcję w tym duchu należy prowadzić jak najusilniej, rozszerzając ją właśnie na płaszczyźnie przyszłej federacji.

proponujemy próbę porozumienia z Czechami - to walczyć, N. 3/14/42
Porozumienie - powołanie na Benesa
zadanie - numer 5. Temat jest interesujący
elektryczny, przy postawieniu przed nami
obudzenie czeskich (pol. w Niemczech)
tu toż, możemy abacie wane ser

PRN 77

7

,14 grudnia 1942.

L.dz.3104/XV/42.

T a j n e.

W załączeniu mam zaszczyt przesłać Komunikat Nr.8.,
który Pan Premier nadesłał drogą telegraficzną z Waszyngtonu,
polecając przedstawić go Panu Ministrowi, celem przesłania
do Kraju.

S e k r e t a r z

A.Kuśakowski

57

PRM 77

KOMUNIKAT PREMIERA Nr.8

Moja trzecia wizyta w Ameryce wypada w chwili, a U.S.A. otwarły drugi front, występując bezpośrednio przeciw Niemcom w Afryce.

Będąc gościem Białego Dcemu, odbyłem szereg rozmów z Rooseveltem i jego wojskowymi i politycznymi współpracownikami, nalegając usilnie na szybsze tempo prowadzenia wojny co jest konieczne ze względu na morale okupowanych krajów.

Ujęcie rozmów pozwala stwierdzić, że Polska i jej wysiłki wojenny znajdują nadal pełne zrozumienie w Ameryce zarówno w ramach kampanii jak i z punktu widzenia organizacji bezpieczeństwa europejskiego.

Widzę chęć przyjęcia nam z pomocą.

Ze sztabem amerykańskim, poinformowanym o możliwościach Polskiej Armii Krajowej i o konieczności jej wsparcia, rozmawiam na temat powiązania ruchu zbrojnego Kraju z całością planowanych operacji na kontynent. Ze swej strony sugeruję wejście przez Bałkany jako najbardziej skuteczne i dające możliwość szybkiego połączenia się z Krajem.

W rozmowach z Rooseveltem omawiam nasze granice zachodnie zwłaszcza Prusy Wschodnie, co do których gruntuje się pełne przekonanie, że muszą przypaść Polsce.

W sprawach polsko-rosyjskich Roosevelt zasadniczo nie widzi zbyt wielkich trudności. Optymizm jego jest uzasadniony ostrymi żądaniami Stalina wobec Amerykanów, dotyczącymi Finlandii, Rumunii, Estonii i Litwy. Zdaniem Roosevelta istnieje zatem duża możliwość wyjaśnienia nieporozumień polsko-sowieckich, my natomiast zdajemy sobie sprawę z podwójnej gry Stalina.

Prosiłem także Roosevelta zahamowanie w Stanach Zjednoczonych nieżyczliwej Polsce propagandy, uprawianej tu przez pewne koła radykalne, przedstawiające Polskę jako kraj obszarników, reakcjonistów i antysemitów.

We wszystkich kołach amerykańskich natrafiłem na zdecydowaną wolę rozwiązania problemu Europy w drodze daleko idącej federacji. W tym duchu też rozmawiam, bo tylko stanowisko federacyjne pozwala mi usunąć resztki nieufności, którą w

(2)

PRM 77

7

stosunku do nas utwierdziła wśród Amerykanów nieszczęśliwa polityka zagraniczna sanacji, głosząca program totalistyczny i mocarstwowy. Polityka federacyjna ułatwia mi również uzasadnienie stanowiska co do wschodnich granic oraz pozwala prostować intrygi Benessa.

Ogromnej wagi nabiera każdy fakt bezpośredniego porozumienia się esynników polskich i czeskich pod okupacją. Akcję w tym duchu należy prowadzić jak najusilniej, rozszerzając ją maksymalnie na płaszczyźnie przyszłej federacji, podejmując próby porozumienia się z Czechosłowakami na miejscu.

Korzystając z zaproszenia Prezydenta Meksyku i na życzenie Roosevelta, udaję się tam, gdyż Meksyk ze względu na surowce odgrywa coraz poważniejszą rolę w polityce amerykańskiej. Jest nadzieja, że rząd meksykański przyjmie około 20.000 naszych uchodźców.

Waszyngton, 11 grudnia 1942 r.

SIKORSKI

SZTAB NACZELNEGO WODZA
Oddział Specjalny

PRM 77

T a j n e !

7

L.dz. 5286/tj.42

Londyn, dnia 12. XII. 1942

Sekretarz Prezesa Rady Ministrów
Pan Kułakowski
/ do rąk własnych /

Przesyłam Komunikat Naczelnego Wodza /Premiera/ Nr.8.
nadany z Washingtonu dn. 10. XII. g. 16.22 a otrzymany w Szta-
bie N. W. dn. 11. XII. g. 15.00.

Stosownie do uwagi Dr. K. Estreichera załączona treść za-
wiera już zmieniony słowny tekst w stosunku do tekstu, nad-
anego w dniu dzisiejszym do Dcy Armji Krajowej.

Zgodnie z telefoniczną rozmową z Panem Sekretarzem, nad-
any do Kraju komunikat oznaczony został jako Nr. 7, /a nie
8 - jak oznaczono w szyfrogramie/.

1 zał.

Szef Oddziału Specjalnego 60

Protasewicz
Protasewicz /
ppik dypl

PRM 77

7

Komunikat Naczelnego Wodza /Premiera/

Nr. 8.

Moja trzecia wizyta w Ameryce wypada w chwili, gdy USA otworzyły drugi front, wstępując bezpośrednio przeciw Niemcom w Afryce,

Będąc gościem Białego Domu, odbyłem szereg rozmów z Rooseveltem i jego wojskowymi i politycznymi współpracownikami, nalegając usilnie na szybsze tempo prowadzenia wojny, co jest konieczne ze względu na morale okupowanych krajów.

Ujęcie rozmów pozwala stwierdzić, że Polska i jej wysiłek wojenny znajdują nadal pełne zrozumienie w Ameryce zarówno w ramach kampanii jak i z punktu widzenia organizacji bezpieczeństwa europejskiego.

Widzę chęć przyjscia nam z pomocą.

Ze sztabem amerykańskim, poinformowanym o możliwościach Polskiej Armii Krajowej i o konieczności jej wsparcia, rozmawiam na temat powiązania ruchu zbrojnego Kraju z całością planowanych operacji na kontyngent. Ze swej strony sugeruję wejście przez Bałkany jako najbardziej skuteczne i dające możliwość szybkiego połączenia się z Krajem.

W rozmowach z Rooseveltem omawiam nasze granice zachodnie, zwłaszcza Prusy Wschodnie, co do których gruntuje się pełne przekonanie, że muszą przypaść Polsce.

W sprawach polsko-rosyjskich Roosevelt zasadniczo nie widzi zbyt wielkich trudności. Optymizm jego jest uzasadniony ostrymi żądaniem Stalina wobec Amerykanów, dotyczącymi Finlandii, Rumunii, Estonii i Łotwy. Zdaniem Roosevelta istnieje zatem duża możliwość wyjaśnienia nieporozumień polsko-sowieckich, my natomiast zdajemy sobie sprawę z podwójnej gry Stalina.

Prosiłem także Roosevelta o zahamowanie w Stanach Zjednoczonych niezyczelivej Polsce propagandy, uprawianej tu przez pewne koła radykalne, przedstawiające Polskę jako kraj obszarników, reakcjonistów i antysemitów,

PRM 77

- 2 -

We wszystkich kołach amerykańskich natrafiłem na zdecydowaną wolę rozwiązania problemu Europy w drodze daleko idących federacyj. W tym duchu też rozmawiam, bo tylko stanowisko federacyjne pozwala mi usunąć resztki nieufności, którą w stosunku do nas utwierdził wśród Amerykanów nieszczęśliwa polityka zagraniczna sanacji, głosząca program totalistyczny i mocarstwowy. Polityka federacyjna ułatwia mi również uzasadnienie stanowiska co do wschodnich granic oraz pozwala prostaować intrygi Benesa.

Ogromnej wagi nabiera każdy fakt bezpośredniego porozumienia się czynników polskich i czeskich pod okupacją. Akcją w tym duchu należy prowadzić jaknajusilniej, rozszerzając ją maksymalnie na płaszczyźnie przyszłej federacji, podejmując próby porozumienia się z Czecho-Słowakami na miejscu.

Korzystając z zaproszenia Prezydenta Meksyku i na życzenie Roosevelta udaję się tam, gdyż Meksyk ze względu na surowce odgrywa coraz poważniejszą rolę w polityce amerykańskiej. Jest nadzieja, że rząd meksykański przyjmie około 20.000 naszych uchodźców.

SIKORSKI

Washington, 11. XII. 1942

Otrzymuje ppłk. Protasewicz, oraz po zmianie słownej tekstu sekretarz Kulakowski dla przekazania Ministrowi: Mikołajczykowi, celem wysłania do delegacji Rządu w Kraju.

Za zgodność Dr. Karol Estreicher

Za zgodność:

/Rawicz-Szczerbo/
mjr. dypl.

12.XII.1942

62